

Bestuursopdracht – Veilig uitgaan op Urk

Onderwerp opdracht	> <i>Transparant, verantwoord en veilig uitgaan</i>
Opdrachtgever vanuit College	> Burgemeester C.H. van den Bos
Schrijver van de opdracht	> L.J. Valk, senior adviseur Veiligheid
Teammanager	> J. Bos
Datum opdracht aan organisatie	>

Achtergrond van de opdracht

Dit voorjaar is binnen de gemeente Urk een startsein gegeven aan een projectmatige aanpak op jeugdhonken, later verbreed naar veilig uitgaan. Er is nu gekozen voor de afbakening 'transparant, verantwoord en veilig uitgaan', aangezien het vraagstuk te breed is om gefragmenteerd op te pakken. Het is één van de drie grotere thema's vanuit Veiligheid. Het is echter vooral een sociale opgave en een thema dat meerdere domeinen raakt. Vooraf zij opgemerkt dat met deze bestuursopdracht geen visie wordt gegeven op het uitgaan als zodanig. Wel wordt daarmee ingezet op een meer transparante, verantwoorde en veilige uitgaanscultuur.

De Urker bevolking bestaat voor 44% uit kinderen en jongeren tussen 0 en 25 jaar. Het grootste deel daarvan ontwikkelt zich op een goede, gezonde manier. Een deel blijft hierin achter, maar zij mag niet het beeld bepalen. De insteek van de aanpak is om juist de positieve voorbeelden en ontwikkelingen beter uit te lichten, het dominante verhaal te laten worden, juist voor de opgroeiende jeugd.

Eerder heeft de gemeenteraad unaniem besloten dat de aanpak van DURF! wordt doorgezet. DURF! streeft er naar het middelengebruik onder jongeren te verminderen en in te zetten op een positieve en gezonde omgeving voor de Urker jongeren. Dit hangt nauw samen met de uitgaanscultuur en overige vrijetijdsbesteding.

Vragen die het lokale bestuur en de lokale politiek nog hebben te beantwoorden: Waar willen we dat Urk in 2030 staat op het gebied van uitgaansmogelijkheden en uitgaanscultuur? Hoe ziet dat eruit? Wat is daarvoor nodig? Overigens zijn dit vragen die meer precieze invulling moeten krijgen in de gesprekken met alle betrokkenen.

Uit gesprekken met betrokkenen binnen zowel de gemeente als Urker samenleving blijkt een urgentie om op dit vraagstuk nu tot een doorbraak te komen. De huidige situatie is niet langer houdbaar, zoals hieronder nader uiteengezet wordt. Wanneer op dit moment niet doorgepakt wordt blijft de multi-problematiek bestaan. Ook daalt het vertrouwen in positieve verandering. Met name bij horecaondernemers is dat vertrouwen laag.

Visie en gewenste veranderingen

Analyse huidige situatie jeugdhonken en uitgaanscultuur in een korte schets

Er is meer regulering, toezicht en handhaving op de jeugdhonken dan in het recente verleden en dat heeft positief effect. Ook is er veel diversiteit in typen jeugdhonken. Een aantal jeugdhonken verschijnt niet op een negatieve manier in de rapportages. Het fenomeen jeugdhonk is niet per definitie slecht. De behoefte voor jeugd en (jong)volwassenen om ergens op een vaste besloten plek samen te komen is vrij normaal, natuurlijk gedrag. Wel heeft de gemeente een verantwoordelijkheid om ongewenste situaties tegen te gaan. Zo leidt de huidige situatie op met name het industrieterrein nog altijd tot de volgende misstanden:

- Overmatig gebruik van middelen (alcohol, roken, drugs)
- Regelmatig jongeren onder de 16 jaar die aangetroffen worden
- Grensoverschrijdend gedrag, zoals dronken voeren, op seksueel gebied
- Sommige honken zijn illegale horeca te noemen
- Inrichting voldoet veelal niet aan de eisen van fysieke veiligheid
- Gebrek aan transparantie; we zien niet wat er gebeurt, we zien de bar niet eens. Mogelijkheden voor gebruik en/of handel drugs.
- Door een combinatie van inrichting en praktische belemmeringen om goed op afspraken toe te zien is er feitelijk sprake van een 'semi-vrije gedoogzone'.
- Gebrek aan een goede sociale controle
- Meer kans op incidenten met traumatische afloop, bijvoorbeeld in de vorm van ongelukken met blijvend letsel
- Normalisering van een uitgaanscultuur die veel negatieve effecten kent, zoals verslaving, sociaal-psychische problematiek.
- Ook ongeregelde heden hebben een link met het middelengebruik, verveling en de gelegenheid en vrijheid die jeugdhonken bieden om plannen te beramen.

Ingezoomd op de negatieve gezondheidseffecten vanuit Durf!:

Het bestaan van de jeugdhonken en het daarmee gepaarde middelengebruik heeft ook direct effect op maatschappelijk en sociaal vlak. Middelengebruik hangt samen met overlast, agressie en geweld, maar ook met schooluitval en ziekteverzuim. De Urker leerplichtambtenaren merken dat een deel van het schoolverzuim te maken heeft met middelengebruik en de bijkomende psychosociale problematiek. Uit onderzoek blijkt dat bij bijna 5 procent van de voortijdige schoolverlaters verslaving een belangrijke reden was om de school te verlaten. Bovendien wordt er binnen het sociaal domein gemerkt dat er een verband zit tussen verslaving en schulden. Regelmatig middelengebruik heeft niet alleen negatieve gevolgen voor de gebruiker maar ook voor zijn of haar sociale omgeving en de maatschappij. Hierbij kan gedacht worden aan gezinsontwrichting. Middelengebruik op jonge leeftijd vergroot de kans op veelvuldiger en problematisch gebruik in de toekomst. Nog los van de gezondheidseffecten voor de gebruiker.

Drie zaken die in nauw verband staan met de geconstateerde problemen:

1) 'valse' concurrentie bestaande horeca

Het bestaan van de jeugdhonken heeft ook effect op de horeca. De horeca moet 'concurreren' met de jeugdhonken en krijgt iedere uitgaansavond een jong publiek bovenmatig onder invloed van middelen over de vloer. De natte horeca moet het economisch vooral van de piekmomenten hebben op de uitgaansavonden.

Ondernemers geven letterlijk aan dat ze op zo'n avond de rol van beveiliging, politieagent, rechter, psycholoog, opvoeder moeten spelen. Na coronatijd is dit nog

versterkt aanwezig. Dit zorgt er ook voor dat een ander type bezoekers wegblijft. Horecagelegenheden hebben met dit aanbod te dealen en proberen vanuit hun perspectief vaak zo goed mogelijk te laveren tussen eigen ondernemersmogelijkheden, wet- en regelgeving en de wensen van het uitgaanspubliek. Binnen roken en het toelaten van minderjarigen zijn daar sprekende voorbeelden van. Zo is er een vicieuze cirkel ontstaan waarin de uitgaanscultuur, het uitgaanspubliek en de uitgaansmogelijkheden elkaar in de greep houden.

2) Eenzijdig aanbod horeca

Dit leidt er toe dat een grote groep jongeren op Urk niet uit wil of kan gaan omdat zij niet bediend worden. Ook een deel van ouders houdt hun kinderen daar graag weg. Met als gevolg dat een deel van de jongeren op Urk opgroeit in een eenzijdige uitgaanscultuur en een deel van de jongeren op Urk feitelijk niet de mogelijkheid heeft om naar wens uit te gaan.

Een ouder publiek dat zich volwassener gedraagt is ook minder aanwezig in de horeca dan in andere plaatsen. Horecaondernemers geven zelf aan dat in de zomermaanden de aanwezigheid van veel toeristen zorgt voor een meer gemêleerde samenstelling en daardoor ook een gezelliger sfeer. Dit wordt ook vanuit de gemeente en politie geconstateerd. Met een gemêleerd publiek ontstaat er als vanzelf een betere sociale controle. De natte horecagelegenheden worden zo ook aantrekkelijker voor meer jongeren om daar te gaan werken. En het ondernemersklimaat wordt zo ook positief beïnvloed.

3) Beperkte ruimtelijke voorzieningen

Niet alleen sociale factoren maar ook ruimtelijke omstandigheden dragen bij aan de instandhouding van de huidige uitgaanscultuur. Zo is er relatief weinig terrasruimte (juist geschikt voor een ander soort publiek) en heeft de horeca een weinig transparante (open) uitstraling. Met de groei van Urk blijft de horeca nagenoeg slechts aanwezig in het oude dorp, waar er minder fysieke ruimte is. Heel begrijpelijk maar tegelijkertijd zorgt dit er ook voor dat jeugdhonken feitelijk een leemte opvullen. Binnen het oude dorp, haventerrein en ook elders zijn meer mogelijkheden voor legale en meer divers vormgegeven horeca. Het is van belang structuurkeuzes te maken binnen het ruimtelijk beleid om te sturen op hoe en waar de horeca dan gevestigd is.

Samenhang met andere veiligheidsthema's

De persoonsgerichte aanpak en groepsaanpak op problematische jeugd hangt ook nauw samen met het vraagstuk van transparant en veilig uitgaan. Zo wordt in het kader van veilig uitgaan ingezet op de juiste inzet van jongerenwerkers, toezicht en handhaving, met nadrukkelijk aandacht voor jongeren met problematisch gedrag. Ook ondermijnende activiteiten zoals handel in verdovende middelen en witwassen krijgen minder ruimte met transparant en veilig uitgaan.

Op het onderliggende vraagstuk spelen de omstandigheden en factoren erg op elkaar in. Het één kan niet zonder het ander. Daarom is samenhang in visie en uitvoering absolute noodzaak. Dit resulteert in de volgende doelstelling:

Doelstelling

Transparant, verantwoord en veilig uitgaan op Urk als norm stellen en realiseren, door het vormgeven van een integrale visie en samenhangend gemeentelijk beleid.

- Samen met alle belanghebbenden en de Urker gemeenschap in brede zin.
- Met goede inspraak en betrokkenheid van jongeren
- Met een nadrukkelijk rol voor ondernemers, scholen, kerken, ouders, Waypoint, jongerenwerk, ouderwacht en andere stakeholders (ook conform Durf!)
- In nauwe afstemming met alle betrokken ketenpartners, zoals Politie en OM
- Gedragen door de lokale politiek
- Met zorgvuldige, open en transparante communicatie
- Door positieve voorbeelden en ontwikkelingen uit te lichten en dominant te maken.

Deze doestelling wordt in overleg met alle betrokkenen meer SMART gemaakt. Door aan te geven wat het concreet betekent wanneer we spreken over Veiliger, Transparanter, Gezonder, Diverser, Positiever, Verantwoorder etc.

(Voorbeelden van transparantie zijn: zicht vanaf de buitenkant, terrasvoorzieningen en deurbeleid. Voorbeelden van verantwoord zijn: meer betrokkenheid van ouders en jongeren, meer zichtbaarheid van andere partijen in het uitgaansgebied, gerichtere controle op drank- en horecawetgeving. Dit wordt in het vervolgproces nader uitgewerkt.)

Belangrijk is dat de doelstelling in positieve termen verwoord wordt. De Urker bevolking bestaat voor de helft uit kinderen en jongeren tussen 0 en 28 jaar. Het grootste deel daarvan ontwikkelt zich op een goede, gezonde manier. Ook de ouderbetrokkenheid is toegenomen bij allerlei vraagstukken die de jeugd aangaan. Een deel blijft hierin achter, maar zij mag niet het narratief bepalen. De insteek is om juist deze positieve voorbeelden en ontwikkelingen beter uit te lichten, het dominante verhaal te laten worden, juist voor de opgroeiende jeugd.

Voorwaarden

Tijd	Nodig is ten minste 0,5 fte voor de functie van projectleider, die sturing geeft aan verschillende deelprojecten. Verder dragen betrokken ambtenaren en externe partijen bij vanuit hun bestaande functie en professie. De projectleider wordt al aangesteld binnen team Veiligheid vanaf 1 januari 2023.
Geld	Vooralsnog is er geen apart of extra budget nodig.
Kwaliteit	Lokaal draagvlak doordat het beleid wordt ontwikkeld in samenspraak met de Urker gemeenschap. Politiek gedragen beleid, juist ook op momenten dat het 'pijn' doet of wanneer er onrust komt. - De communicatie is zorgvuldig, open en transparant. Positieve voorbeelden en ontwikkelingen maken we dominant, juist ook voor de opgroeiende jeugd. Sturing op mijlpalen, met flexibiliteit in de weg ernaar toe. Dit vanwege de complexiteit.
Overig	De opdracht is vooral een sociale opgave, denk in het bijzonder aan Durf! Het raakt daarnaast alle hoofdthema's op het gebied van veiligheid. Verder is een goed ruimtelijk beleid randvoorwaardelijk. Het gaat hier ook over ondernemersklimaat en lokale economie.

Betrokken personen of partijen

- Nodig is één project kernteam vanuit de gemeentelijke afdelingen Veiligheid, Sociaal Domein, Ruimtelijk Domein, Economische Zaken, Communicatie. Het project wordt overkoepelend aangestuurd door de senior adviseur Veiligheid, juist vanwege overzicht en samenhang.
- Vanaf januari 2023 is een projectleider voor tenminste 0,5 fte vrijgespeeld om leiding te geven aan de uitvoering van meerdere onderdelen uit dit plan. Denk aan een herzien jeugdhonkenbeleid en goede uitvoering daarvan en een goed kwalitatief horecaoverleg met bijbehorende afspraken.
- De stuurgroep bestaat uit de burgemeester als opdrachtgever, betrokken manager(s) op MT-niveau en één of meerdere personen uit de Urker samenleving.
- Nauw wordt opgetrokken met ondernemers, scholen, kerken, ouders, Waypoint, jongerenwerk, ouderwacht en andere stakeholders (ook conform Durf!)
- Goede betrokkenheid en inspraak van jongeren wordt apart georganiseerd.
- Van belang is vooral het creëren van een gezamenlijke visie, vertrouwen en verantwoordelijkheid vanuit de Urker samenleving, zowel bij ouderen als jongeren. Daarvoor zijn momenteel veel gesprekken gaande met allerlei groepen en binnen allerlei platforms. Het Bondgenotenplatform is een vertegenwoordiging vanuit de Urker samenleving met wie thema's op gebied van veiligheid en leefbaarheid besproken worden. Zij wordt doorlopend gebruikt als externe klankbordgroep.

Opdrachtgever en opdrachtnemer

Bestuurlijk opdrachtgever	<i>Burgemeester</i>
Ambtelijk opdrachtgever	<i>J. Bos</i>
Opdrachtnemer	<i>L.J. Valk, senior adviseur Veiligheid en projectleider</i>
Bestuur/MT (optioneel)	<i>Het College van B&W en het gehele MT dient in de voortgang betrokken te blijven. Het is immers een integrale opgave</i>

Vervolgafspraken (nader uitgewerkt in projectplan)

De verwachting is dat de projectorganisatie met een door B&W en Gemeenteraad goedgekeurde opdracht formeel van start kan eind 2022. Het voorstel is ook in de lokale driehoek besproken.

Najaar 2022 wordt benut om met de relevante partijen goed kennis te maken en om tafel te gaan. Er is reeds gesproken op individuele basis met de ondernemers uit de natte horeca. Zij zijn begin november weer bij elkaar geweest en gemeente en politie sluit bij het vervolg aan.

Het najaar 2022 is en wordt gebruikt om met allerlei partijen te spreken over uitgaan en vrijetijdsbesteding en mee te nemen in de ideeën- en planvorming. Denk aan kerken, scholen, maar ook ouderwacht, bondgenoten, ouders, jongeren etc. Het blijkt dat de 'praatfase' niet slechts een fase is in een besluitvormingsproces maar belangrijk onderdeel van de oplossing! Juist een gedeelde visie, vertrouwen in de aanpak en een gezamenlijke verantwoordelijkheid is nodig om tot zinvolle verandering te komen op dit thema. Deze gesprekken blijven dan ook onderdeel van de aanpak.

Hetzelfde geldt voor het meer SMART maken van de doelstelling. Dit is behalve de eerstvolgende projectfase ook een doorlopend proces aangezien juist gaandeweg de aanpak en in gesprek met alle betrokkenen steeds helderder wordt wat werkt of wat niet werkt. Vandaar ook een gefaseerde aanpak.

Hieronder een terugblik en een tijdlijn voor de toekomst:

Terugblik 2021/2022:

- Inventarisatie jeugdhonkenbeleid
- Beter toezicht en handhaving in het weekend
- Beter zicht als gemeente
- Betrekken ouders bij ongewenste situaties
- Durf!
- Integrale controles bedrijventerrein/jeugdhonken

Tijdlijn eind 2022

- Goedgekeurde opdracht vanuit B&W en Gemeenteraad
- Projectorganisatie van start
- Inrichten goed horecaoverleg
- Goed kennismaken en om tafel met alle betrokken partijen
- Start Bondgenotenplatform
- Samen visie verder ontwikkelen

Tijdlijn 2023

- Goed kwalitatief horecaoverleg met bijbehorende afspraken. Bijvoorbeeld Collectieve Horecaontzegging en collectieve beveiliging.
- Exploitatievergunningstelsel
- Vernieuwd jeugdhonkenbeleid
- Visie op uitgaansmogelijkheden expliciet opgenomen in het ruimtelijk beleid.
- Programma Durf! wordt goed uitgebouwd, ook op dit thema
- Goede inzet jongerenwerk, toezicht en handhaving
- Organiseren van aanvullende vormen van betrokkenheid in het uitgaansgebied
- Goede koppeling met zorg en veiligheid (waaronder PGA en groepsaanpak)

We onderscheiden 5 fasen:

- Fase 1, najaar 2022
- Fase 2, eerste kwartaal 2023
- Fase 3, tweede kwartaal 2023
- Fase 4, derde en vierde kwartaal 2023
- Fase 5, 2024 en later

Beschrijving van te ondernemen activiteiten per fase volgt in het uitgebreide projectplan. Van belang is dat het draaien aan de knop op één onderdeel effect heeft op één of meer andere onderdelen. Vandaar ook dat in iedere fase alle activiteiten en de timing daarvan integraal getoetst worden.

Akkoord Leidinggevende	Akkoord opdrachtgever College

--	--